

Genderově citlivá pedagogika a jazyk

Prezentace: Téma č. 3

Mgr. Zuzana Labudová, Ph.D.

Prezentace jsou součástí tříletého projektu „Schools of Equality – Rovnost začíná ve škole“ financovaného z Evropských strukturálních fondů (OP VVV) zaměřeného na rozvoj kompetencí pro demokratickou kulturu. Reg. číslo projektu: CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008296. Prezentace spadá pod licenci Creative Commons CC BY-SA.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Mgr. Zuzana Labudová, Ph.D.

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

(Jak) pracujete s konceptem genderu ve výuce?

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Dvě roviny:

genderová rozdílnost – v každé společnosti jsou lidé děleni na muže a ženy a od toho se odvíjí jejich postavení, povinnosti a možnosti

genderová dominance – zmíněné dopady genderové rozdílnosti jsou nerovné (muži kontrolují více mocenských i ekonomických zdrojů).

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Děláte rozdíly mezi chlapci a dívkami?

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

- jak o studujících mluvíte a jak je oslovujete?
- jak vypadají písemné normy (školní řád, ŠVP, třídní pravidla...)?
 - jak často vyvoláváte chlapce a jak často dívky?
- kolik času necháváte chlapců/dívkám na formulaci odpovědi?
- jak dělíte mezi studující úkoly (květiny, nástěnka, témata projektů)?

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Prvním krokem k genderově citlivé pedagogice je
reflexe vlastních postojů a práce s nimi.

Nikdo není genderově neutrální.

Všichni můžeme být genderově citliví.

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Jsou ve škole úspěšnější holky, nebo kluci?

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Horších výsledků dosahují chlapci už ve druhé třídě.

Následně dívky zvyšují svůj náskok ve věku 11, 16 a 18 let.

Více než **60%** osob opouštějících
v ČR vysokou školu s čerstvým diplomem jsou dívky.

Podíl nezaměstnaných po absolutoriu SŠ/VŠ je vyšší mezi chlapci.

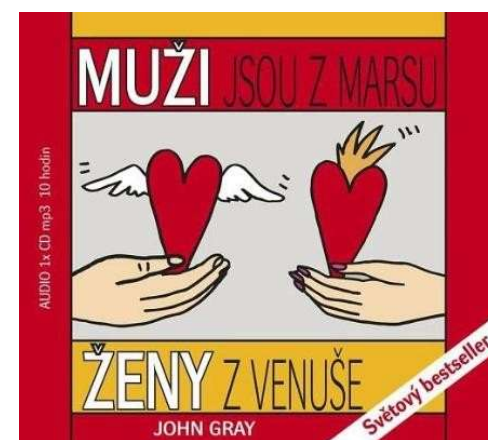
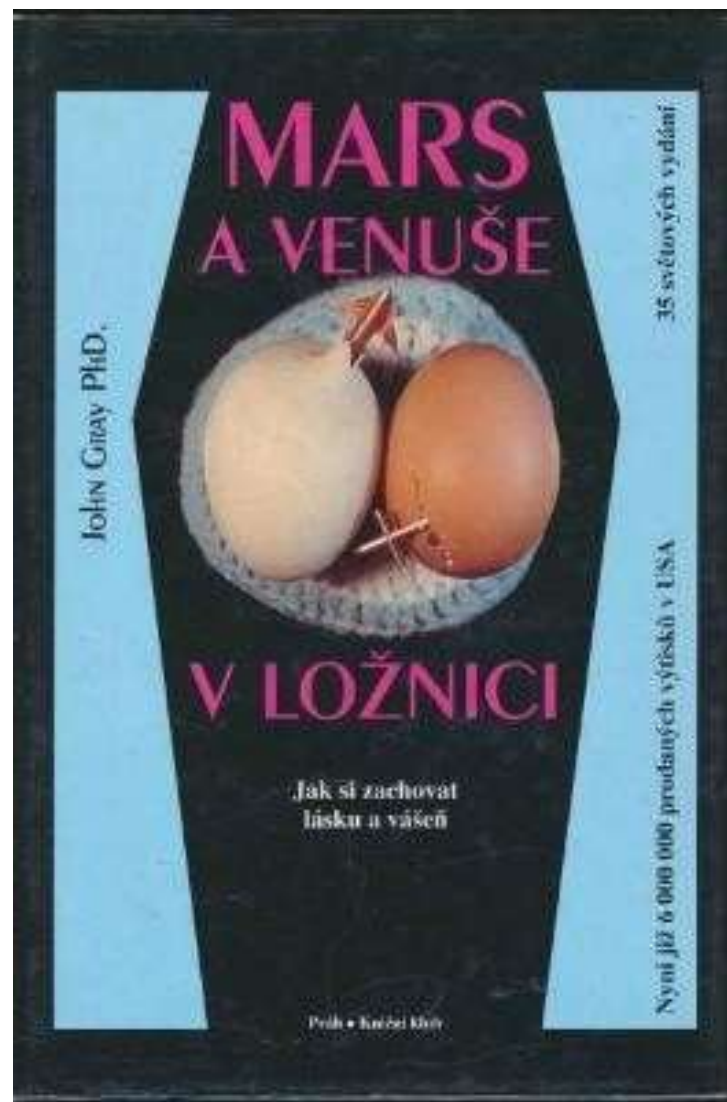
GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Proč jsou dívky úspěšnější?

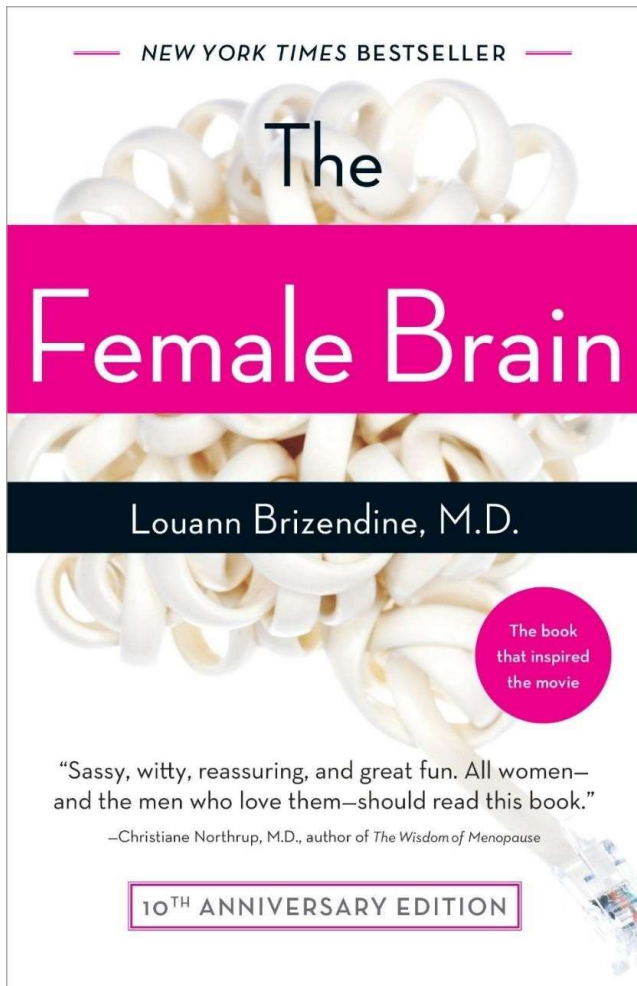

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Jsou vzdělávací úspěchy dívek založeny na jejich biologické výbavě?

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Mýtus o Marsu a Venuši

Opravdu ženy vysloví v průměru denně **20 000** slov,
zatímco muži jen **7 000**?

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Mark Liberman

Reálný výzkum denního počtu pronesených slov muži a ženami neexistuje.

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Redaktorka: 12 329 slov

Redaktor: 11 279 slov

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Teorie *mužského* a *ženského* mozku

Simon Baron-Cohen

Mužský mozek analyzuje svět, vytváří systémy a abstrahuje z nich pravidla, podle nichž systémy fungují, případně systémy sám buduje.

Ženský mozek má výrazně vyvinutou empatii – je schopen rozpoznat pocity a myšlenky druhého člověka a přiměřeně na to reagovat.

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Simon Baron-Cohen ale **netvrdí**, že by ženské a mužské mozky nutně korespondovaly s biologickým pohlavím jedinců.

Tři kategorie lidí podle typu mozku:

- ženský = empatický mozek
- mužský = systematický mozek
 - vyvážený mozek.

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Diskuse o biologických odlišnostech **zastírají zásadní vliv socializace.**

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Od narození se k dívkám chováme jinak, než k chlapcům.

Pracovní list – studie Rubin, Provenzano, Zella

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Od malička nabízíme dívkám jiné aktivity, než chlapcům.

Pracovní list – aktivita číslo 1

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Škola **systematicky posiluje verbální schopnosti**, jimiž častěji disponují dívky.

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

U chlapců **častěji hodnotíme intelektuální výkon**, u dívek snahu a pečlivost, což je v konečném výsledku může podrážet na pracovním trhu.

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Paradoxně jsou pak **chlapci lépe připraveni** na soutěž na pracovním trhu
– museli o uznání více bojovat.

Dívky mají často falešný pocit, že jsou dobře připravené.

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Teorie ženského a mužského mozku jako biologické danosti pak ve výsledku vede k **determinaci vzdělávacích i profesních drah**, ale i menší či větší barevnosti našich životů.

Pracovní list – aktivita číslo 2

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Jak vypadají učebnice?

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

272 stran

slovo *gender* zcela chybí

v kapitole o sociální nerovnosti zmínka o možné diskriminaci založené mj. na pohlaví

v kapitole o rodině v podkapitole o krizi rodiny jako jedna z příčin „*změna společenského postavení ženy: má vlastní kariéru, nechce obětovat vše pro rodinu.*“

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

v kapitole *Politické doktríny a ideologie*

slovníkové heslo feminismus

historie feminismu a čtyři proudy

postfeminismus: „*radikální proud požaduje řízení společnosti podle lepších ženských hodnot (citovost, empatie) a život v lesbických společenstvech sester bez mužů*“

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

v kapitolách

Socializace
Sociální role
Lidská práva

žádná zmínka

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Rozpor se sociální realitou:

- manželství jako aktuálně jediný možný svazek dvou lidí
 - strohý popis volebního systému
- pracovní trh – nic o gender pay gap, vývoji ženské zaměstnanosti, proměnách pracovního trhu

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Pracovní list – aktivita 3

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Sexuální obtěžování jako by ve školách neexistovalo...

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Mluvíte se studujícími o sexuálním obtěžování?

Deklarujete nulovou toleranci?

Vědí všichni, za kým jít?

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Jak o genderové rovnosti mluvit s teenagery?

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Petr Karmazín

Kateřina Hlavsová

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

VOLVO – YOUR CONCEPT CAR

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Pink tax v praxi

Zákazník by rád srovnával férově: výrobky stejné značky, totožné modely i velikosti. Je ochotný vzít v potaz i častý tlak na slevy. Přesto jsou **rozdíly v cenách** některých výrobků pro muže a ženy citelné. Nabízíme ale i vysvětlení pro případ, že by to celé byla mýlka...

Toaletní voda Adidas

Pánská je o **10 korun** dražší, ale její objem je trojnásobný – dámská má **30 mililitrů**, pánská **100 mililitrů**. Voni se muži ve větších dávkách a na větší ploše?

189 Kč **199 Kč**

Holika

Pánských je **10 kusů**, dámských **jen 5**. Není vyloučeno, že se zde pro muže uplatňuje 25procentní množstevní sleva.

27,90 Kč **39,90 Kč**

399 Kč **349 Kč**

Dětské bačkory

Klučiči jsou o **50 korun** levnější. Je možné, že výrobce tolik připlatí za licenci Hello Kitty?

499 Kč **399 Kč**

Cyklistická helma

Růžová helma stojí o **100 korun** víc. Není vyloučeno, že růžová barva zvyšuje její odolnost vůči nárazu.

499 Kč **399 Kč**

89 Kč **59 Kč**

Body

Chlapecké za **dvě třetiny** ceny body dívčího. U značky Pappo jde spíše o výjimku, v obchodech panuje příkladná rovnoprávnost.

Hrad

Klučiči je **s skoro za polovic**. Zde by mohla vypuknout hádka: růžový hrad prý v některém místě bílá. Navíc nedokážeme srovnat značku. Jenže trvá-li děvčátko na princeznovském hradě, je to jedno.

879 Kč **489 Kč**

599 Kč **299 Kč**

Tenisky

dívčí a chlapecké, růžové za **599 korun** po slevě. Černé za **299 korun**. Možná se na výlečné ceně zásadně odrazil suchý zip navíc.

Kadeřnictví

Cenik standardního pražského kadeřnictví. Nad rozdílem mezi základním stříhem krátkých dámských a pánských vlasů – **téměř dvě ku jedné** – se nikdo nepozastavuje už léta. Některé špičkové kadeřnické salony přitom rozdíly v péči nedělají, platí se v nich za čas toho, kdo stříhá.

630 Kč **350 Kč**

599 Kč **499 Kč**

Sportovní batoh

Totožný model. Kostkovaný je za **499 korun** po slevě, růžový bez slevy za **599 korun**. Zde je o chabý záměr v cenotvorbě složitý. Zákazník ale stejně nemá rozumět všemu.

499 Kč **599 Kč**

49,90 Kč **49,90 Kč**

Deodorant Rexona

pánská a dámská za **stejnou cenu**. Férový přístup, dokud zákazník nezjistí, že pánská je o **10 ml větší**. Opět vstupuje do hry tělesná plocha či větší dlaně?

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Co může udělat škola?

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Rovnost šancí

Dívky a chlapci pracují se stejnými materiály, řeší stejné úkoly a jsou posuzováni podle stejných kritérií (genderově rovná škola).

Děti ale nepřišly do školy jako nepopsané listy, prošly **socializací**.

Stejné podmínky nemusejí znamenat rovné šance.

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Rovnost výsledků

Dívky a chlapci dosahují průměrně stejných vzdělávacích výsledků, nedochází k systematickému zvýhodňování dívek ani chlapců.

Vzhledem k předchozí socializaci to ale lze jedině prostřednictvím specifického zacházení = odlišné materiály a úkoly. Tím se ale rozdíly budou prohlubovat a upevňovat.

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Nejlepší cesta je umožnit každému chlapci a každé dívce, aby se rozvíjeli a vzdělávali bez ohledu na genderové stereotypy.

To předpokládá:

- učebnice představující celou škálu života s nestereotypními příklady
 - podporu zcela svobodné volby aktivit
 - rozostření genderových hranic.

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Genderově citlivá škola

- vyučující i vedení reflektují genderové stereotypy a snaží se je odbourávat
 - používá genderově citlivý jazyk
- věnuje chlapcům i dívkám stejnou míru času, prostoru a zdrojů
 - spravedlivě zachází s učitelkami a učiteli
 - používá genderově citlivé učební materiály
 - genderově citlivé kariérové poradenství
 - školní samospráva je genderově vyvážená
- nulová tolerance a účinné řešení sexuálního obtěžování

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

Náměty

- projektový den na téma genderová rovnost
 - schránka důvěry pro oznamování nerovností či obtěžování
- oddělená výuka v genderovaných předmětech jako zdroj posílení sebedůvěry a motivace
- besedy s rodiči, kteří vykonávají genderově netradiční povolání
 - genderová rovnost jako téma ve všech předmětech
 - projektový den na téma sexuálního obtěžování

GENDEROVĚ CITLIVÁ PEDAGOGIKA

DĚKUJI ZA POZORNOST

reditelka@osvetovabeseda.cz

www.osvetovabeseda.cz

www.facebook.com/osvetovabeseda.cz